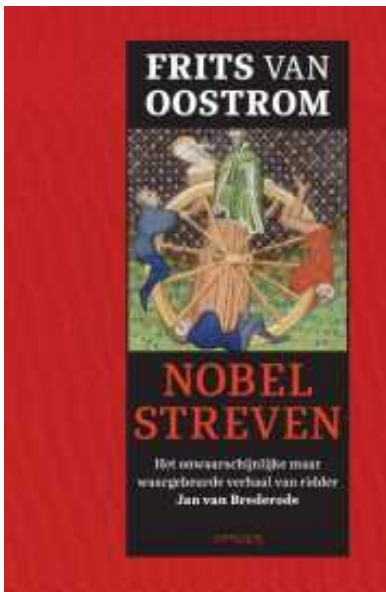

Met smakelijke details schetst Van Oostrom een levendig beeld van Jan van Brederodes wereld

Frits van Oostrom: Nobel streven - Het onwaarschijnlijke maar waargebeurde verhaal van ridder Jan van Brederode

In de onalledaagse carrière van de ridder, die ook monnik en huurling was, loopt veel mis.

THOMAS VON DER DUNK

NON-FICTIE

Frits van Oostrom: Nobel streven - Het onwaarschijnlijke maar waargebeurde verhaal van ridder Jan van Brederode

Prometheus; 386 pagina's; € 24,99.

Biografieën over middeleeuwse Nederlandse edellieden zijn schaars. Waarom de mediëvist Frits van Oostrom uitgerekend Jan van Brederode (ca. 1372-1415), telg uit een allang uitgestorven oud Hollands adels geslacht waaraan niet veel meer dan de ruïne van het kasteel bij Santpoort herinnert, interessant genoeg vond voor een levensbeschrijving, wordt pas gaandeweg duidelijk, want een verklarende inleiding ontbreekt. Van Oostrom valt met de deur in huis, door met een driekwart eeuw

na Jans dood geschreven familiechroniek te beginnen, die aanvangt bij Adam.

Na een uitgebreide schets van zijn voorvaders, komt de hoofdpersoon zelf aan bod. Diens carrière is onalledaags, vanaf het moment dat hij op 18-jarige leeftijd zijn vader als heer van Brederode opvolgt tot zijn dood in de Slag bij Azincourt in 1415 als huurling. Hoe Jan van Brederode zover van huis kon eindigen, doet Van Oostrom uitvoerig uit de doeken. In feite liep door zijn huwelijk met Johanna van Abcoude alles mis, omdat de bruidsschat voor Jan financieel te bezwaarlijk was, en daarna het ene gat met het andere moest worden gevuld. Ook bleef de echtverbintenis kinderloos, wat zelfs met een helse pelgrimstocht naar het Ierse 'Vagevuur van St. Patrick' niet te verhelpen bleek.

Na deelname aan enige weinig succesvolle Hollandse pogingen tot onderwerping van de semi-heidense Friezen, die de afgehouden hoofden van hun vijanden nog op staken plachten te spietsen, en een commandantschap in het Hollandse bruggenhoofd Stavoren, zag Jan maar één mogelijkheid om aan zijn schuldeisers te ontkomen: na ontbinding van zijn huwelijk een intrede in het klooster. Acht jaar leefde hij zo als lekenbroeder onder de Kartuziers in het Brabantse Zelem, bij de meest spartaanse van alle kloosterordes. Daar zette hij zich aan de vertaling van een vroom geschrift.

Hoe serieus zijn roeping was, staat ter discussie; toen zijn schoonvader overleed en daarmee diens forse nalatenschap vrijkwam, slaagde hij er met pauselijke dispensatie in om zich van de knellende kloosterbanden te bevrijden. Bij de begeerde erfenis viste hij echter achter het net: in het juridische steekspel werd hij slachtoffer van hogere politiek. Door machinaties van de bisschop van Utrecht ging

die naar zijn neef. Een gewelddadige overval op het Dominicanessenklooster in Wijk bij Duurstede om zijn daar als non ingetrokken ex-vrouw te bevrijden, mislukte en eindigde in enige jaren gevangenschap. Daarna restte hem, als afvallig monnik en onruststoker in de Lage Landen persona non grata, slechts de gang naar het buitenland, met de dodelijke afloop.

Niet minder boeiend dan Jans levensloop, is zijn leefwereld. Van Oostrom gaat uitvoerig in op ridderen huurlingenwezen, pelgrimages, duivelsgeloof, de kartuizerorde en de toenmalige omgang met onvruchtbaarheid. Hij weet met veel smakelijke details een levendig beeld te schetsen van de wereld aan de vooravond van de Bourgondische overname van de graafschap Holland, een tijd waarin te midden van anderhalve eeuw burgeroorlogachtig voortzeurende Hoekse en Kabeljauwse Twisten de staatsmacht nog maar zwak was, de familieclan boven het individu ging en wraakzuchtige eigenrichting welig tierde. Ook gunt hij de lezer een nuttige kijk in de keuken van de mediëvist: de veelzijdigheid én schaarsheid van diens bronnen, en de vindingrijke manier waarop de puzzelstukjes aaneengeregen worden - waarbij een onverwachte vondst de pas gelegde puzzel weer helemaal overhoop smijten kan.